

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/77/2020
Identifikačné číslo spisu: 2318201385
Dátum vydania rozhodnutia: 31.03.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:2318201385.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Petra Melichera vo veci dedičstva po poručiteľovi nebohom L. T., narodenom XX. S., naposledy bytom Š. -E., L. č. XXXX/XX, zomrelom XX. I. XXXX, za účasti dedičov 1/ X. T., rodenej C., bytom Š. - E., L. Č.. XXXX/XX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou ADIUVANTE, s.r.o.so sídlom v Trnave, Tamaškovičova 2742/17 2/ K. T., bytom X. Y., L. D. č. XX, okres I., Č. O., 3/ E. T., bytom X. Y., T. Č.. XXX, okres I., Č. O., vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 35D/22/2018, o dovolaní dedičky 1/ proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 28. mája 2019 sp. zn. 9CoD/15/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Dedičia 2/ a 3/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trnave uznesením z 28. mája 2019 sp. zn. 9CoD/15/2018 na odvolanie dedičky 1/ potvrdil uznesenie Okresného súdu Galanta z 31.mája 2018 č. k. 35D/22/2018 -30, ktorým schválil dohodu o vyporiadaní zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva manželov poručiteľa a pozostalej manželky dedičky 1/, ako aj dohodu dedičov o vyporiadaní dedičstva.

1.2. Odvolací súd prebral súdom prvej inštancie zistený skutkový stav, keď súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu vykonal potrebné dokazovanie, jeho výsledky jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach správne vyhodnotil a dospel i k správnyim skutkovým záverom. Na zdôraznenie správnosti odvolací súd uviedol, že po preskúmaní priebehu dedičského konania dospel k záveru, že v tomto konaní nedošlo k žiadnym pochybeniam zo strany súdneho komisára, ktoré by mali za následok porušenie práv a oprávnených záujmov dedičky1/, ktoré porušenia ani v odvolaní konkrétne neuviedla. Ak odvolateľka namietala, že nebola zo strany súdu riadne poučená a nechápala význam a zmysel uzavretej dedičskej dohody, neuviedla o čom nebola zo strany súdneho komisára poučená a prečo nesúhlasí s dohodou, z obsahu spisu a zo zápisnice odvolací súd mal za preukázané , že dedičia po poučení vyhlásili, že dedičstvo neodmietajú , sú spôsobilí dediť a započítanie na dedičský podiel neprichádza do úvahy,

naopak zo zápisnice nevyplýva, že by niektorí z dedičov namietal, že poučení zo strany súdneho komisára nerozumie. Dedičia 2/ a 3/ sa zhodne vyjadрили, že boli riadne poučení v konaní a cháпали význam uzavretej dohody.

2. Proti uzneseniu krajského súdu podala dedička 1/(ďalej aj dovolateľka), dovolanie, ktorým, s poukázaním na prípustnosť mimoriadneho opravného prostriedku v zmysle § 421 ods. 1, písm. a/, a b/ CSP, žiadala napadnuté uznesenie zrušiť a vrátiť vec na ďalšie konanie. Dovolacie dôvody dovolateľka označila ako zásadné právne otázky, v ktorých sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a to otázka zákonnosti dedičskej dohody a následne aj zákonnosti uznesenia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu, v prípade absencie záväzku na prevod vlastníckeho práva k veci, v prípade, ak vklad vlastníckeho práva k veci nebol povolený ku dňu smrti poručiteľa, a otázka zákonnosti dedičskej dohody v prípade nepripustenia aplikácie princípu *laesio enormis*, ak reálne existovali osobitné okolnosti prípadu, pripúšťajúce aplikáciu tejto zásady. Za otázku, ktorá doposiaľ nebola dovolacím súdom riešená uviedla dovolateľka otázku zákonnosti dedičskej dohody a následne aj zákonnosti uznesení súdov, na základe ktorej dedič nadobúda ako jediný do vlastníctva vec, ktorú má do výlučného vlastníctva nadobudnúť aj na základe právneho úkonu uskutočneného za života poručiteľa.

2.1. V ďalšom obsahu dovolania dovolateľka podrobne popisala skutkové okolnosti a namietala nezákonnosť rozhodnutí nižších súdov pre porušenie § 197 a nasl. Civilného mimosporového poriadku, keď predmet dedičstva, ku ktorému existovala darovacia zmluva, nebol zahrnutý do pasív dedičstva, i keď existovalo prebiehajúce vkladového konanie, a preto mal byť v uznesení súdu prvej inštancie o schválení dohody vyjadrený záväzok na prevod vlastníckeho práva k bytu v prospech dovolateľky. Pre absenciu uvedeného bol odvolací súd povinný uznesenie súdu prvej inštancie zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie, aj keď vo svojom odvolaní na tieto dôvody nezákonnosti nepoukázala. Tiež poukázala na skutočnosť, či potom nemali byť nadobúdateľmi bytu v dedičskom konaní všetci dedičia, ktorí následne, viazaní vôľou poručiteľa dokončia zavkladovanie vlastníckeho práva v súlade s právnym úkonom poručiteľa, ktorý urobil počas života. Namietala i rozpor s dobrými mravmi a poukázala na zásadu *laesio enormis*, keďže v konaní súdy sa otázkou primeranosti vzájomných protiplnení vôbec nezaoberali. Záverom mala za to, že u nej nastal omyl vo vôli v zmysle § 49 a Občianskeho zákonníka, nakoľko dohodu o vyporiadaní dedičstva vôbec nepochopila a pri poznaní jej dôsledkov, že „darovala“ spoludedičom 22 000 €, by k takejto dohode nepristúpila. Súčasne požiadala o odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia.

3. K dovolaniu podali vyjadrenie dedičia 2/ a 3/, ktorí mali za to, že dohodou o vyporiadaní dedičstva je konanie ukončené, súhlasili so znížením svojich dedičských podielov, napriek tomu, že existovali pochybnosti o vôli poručiteľa, vzhľadom na jeho zdravotný stav, uzavrieť darovaciu zmluvu k predmetnému bytu, a považovali dovolanie dedičky 1/ za nedôvodné.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP, ďalej aj len najvyšší súd) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b/ CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

5. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (rozhodnutia najvyššieho súdu, sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017, 9 Cdo /72/2020).

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie,

patri do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 8Cdo/99/2017, 9 Cdo/ 72/2020).

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprisnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (1Cdo/26/2017, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017, 8Cdo/73/2017, 9 Cdo /72/2020).

8. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 ods. 1 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania.

9. Vyššie naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

10. Vzhľadom na uvedené pristúpil dovolací súd k posúdeniu, či prípustnosť dovolania dedičky 1/ vyplýva z § 421 ods. 1, písm. a, b/CSP, ako ich označila dovolateľka, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

11. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (por. sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017 a 8Cdo/95/2017, 9 Cdo/72/2020).

Pokiaľ by dovolací súd nebral do úvahy absenciu náležitosti prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

12. Otázkou relevantnou z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie alebo aplikácie Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine) alebo otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii, alebo interpretácii procesných ustanovení). Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu.

13. V dovolaní uviedla dovolateľka ako otázky právneho významu, pri ktorých sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe a ktorá súčasne nebola dovolacím súdom riešená, otázku zákonnosti dedičskej dohody a následne aj zákonnosti uznesenia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu, v prípade absencie záväzku na prevod vlastníckeho práva k veci, v prípade, ak vklad vlastníckeho opráva k veci nebol povolený ku dňu smrti poručiťa, a otázka zákonnosti dedičskej dohody v prípade nepripustenie aplikácie princípu *laesio enormis*, ak reálne existovali osobitné okolnosti prípadu, pripúšťajúce aplikáciu tejto zásady a tiež otázku zákonnosti dedičskej dohody a následne aj zákonnosti uznesení súdov, na základe ktorej dedič nadobúda ako jediný do vlastníctva vec, ktorú má do výlučného vlastníctva nadobudnúť aj na základe právneho úkonu uskutočneného za života poručiťa.

14. Dovolací súd zdôrazňuje, že nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 písm. a/, b/ CSP je, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

15. Dovolateľka vyvodzuje prípustnosť jej dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/, b/ CSP. Ňou zadefinované právne otázky by mohli mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/, b/ CSP iba vtedy, ak by výsledok ich riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý nebolo jej odvolaniu vyhovené a potvrdené ako vecne správne uzneseniu súdu prvej inštancie. Dovolateľka ale tieto otázky nastolila v situácii, v ktorej potvrdenie uznesenia o schválení dohody o vyporiadaní dedičstva súdom prvej inštancie opodstatňoval záver odvolacieho súdu, že dedička 1/ nepreukázala, že by nebola riadne poučená súdnym komisárom - notárom pri schvaľovaní dohody a samotný priebeh dedičského konania, uvedený v spise, bol v súlade so zákonnou úpravou. Tvrdeniu dedičky 1/, že nemala záujem spísať dohodu o vyporiadaní dedičstva preto nič nenasvedčovalo, a preto odvolací súd, vychádzajúc z obsahu odvolania, sa nezaoberal právnymi otázkami, ktoré nastolila dovolateľka až v podanom dovolaní. Predmetné „dovolacie“ otázky sa teda v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkali takého záveru, výlučne na ktorom spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie. Takto dovolateľkou nastolené otázky majú v danom prípade povahu akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Pritom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán.

16. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, odmietol (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

17. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

18. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (napr. Najvyšší súd Slovenskej republiky, sp. zn. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019).

19. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

20. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.